

Slovenski Tednik.

Politični in gospodarski list za kmetско ljudstvo.

Izhaja trikrat na mesec.

List velja za celo leto 2 gld. 80 kr., za pol leta
1 gld. 40 kr. — Posamezni list velja 6 soldov.

Uredništvo in opravištvo lista je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovi hiši v „zvezdi“.

„Slovenski Tednik“

bode od novega leta naprej nehal izhajati.

Vse tiste naročnike, ki so naročnino še dolžni, prosimo, naj jo precej pošljejo po pošti na „administracijo Slovenskega Tednika v Ljubljano,“ ker sicer bomo prisiljeni tožiti tiste, ki so obljubili plačati s tem, da so se naročili in list prejeli, da niso plačali. Tiskanje, pošta, c. kr. štempelj, pošiljanje itd. nas je drag denar koštalo, torej je pravično, da nam naročniki povrnejo vsak po svojej dolžnosti in po svojem dolgu, da vsaj prevelike izgube ne bomo trpeli.

Ob enem vabimo vse naročnike, ki so nam zvesto plačevali in „Tednik“ radi brali, naj se od sedaj naročé na „Slovenski Narod“, ki tudi v Ljubljani izhaja.

Res, da je „Slovenski Narod“ precej dražji, ker velja četr teta štiri goldinarje. Ali zato pa ne izhaja vsak mesec le trikrat, ampak izhaja in se po pošti naročnikom pošilja **vsak dan**, torej prinaša veliko več berila.

Če se enemu posameznemu naročniku „Tednikovemu“ zdi „Slovenski Narod“ predrag, naj ga naročé po dva ali trije vkup, ali pa vsak naj si še nekaj sosedov pridobi, da zložé vsak nekaj, pa dobe vsak dan en slovensk časnik na dom.

Torej naročite se na dnevnik „Slovenski Narod.“ Denar se pošilja po pošti in sicer naprej. Za četr teta 4 gold., ali za pol leta 8 gold.

Domače stvari.

— (Nobel dekan.) Iz Postojne se nam piše: Pred nekaj tedni se je ženil tukajšnji krčmar. Oklicali so ga uže trikrat in v ponedeljek po tretjem oklicu bi bila imela biti poroka. Ali dekan Hochstetter je moral nekam proti Gradei odpeljati se. Ker

pa prihrani sebi vsako cerkveno opravilo, katero kaj nese, nij smel nobeden dveh kaplanov novega para poročiti in tako je prišlo, da je bila svatba v ponedeljek, poroka pa še le v soboto zvečer, ko so blagovolili gosp. dekan domu povrnti se. On je tudi še eden tistih maloštevilnih duhovnov, katerega nij sram izraziti se: „bei uns wird nur deutsch gesprochen.“

— (Samomor.) Piše se nam 14. dec.: Včeraj si je duhoven, lokalist v Orehku vrat prerezal in za ráno tudi uže umrl.

Govor slovenskega poslanca dr. Vošnjaka

v državnem zboru 7. decembra.

Državni proračun za prihodnje leto kaže, kakor smo uže večkrat slišali, mnogo večji primanjkljaj nego navedeni od 31 milijonov, h kateremu še oni milijoni pridejo, ki se bodo imeli izdati za zidanje železnic, izdaja sicer, katere dovolitev bode prebivalstvo gotovo z zadovoljstvom sprejelo. Deficit tako strašne velikosti bi se pač dal razložiti pri izrednih razmerah, recimo, ko bi bila vojna ali ko bi bila povsod slaba letina ali kaj takega. A nijednega takega uzroka nij denes. Žetev je bila v Avstriji povsod srednja, po nekih krajih celo dobra in vina se je dosta pridelalo. S sosednjimi državami živimo v miru, in ako našej državi prirašča s tem, da podpira iz turškega barbarstva bežeče Slované, nekoliko stroškov, vendar so ti čisto majheni, nasproti mnogim stotilijonom naših državnih razhodov sploh,

Tukaj se moram zavarovati in energično zavrniti nasvete, ki jih je stavil poslanec dunajske trgovinske zbornice gospod Skene in ki vsako humaniteto in kulturo zasmejujejo, da naj bi namreč avstrijska vlada prevzela sramotno rolo birača in policaja za turško zlogospodarstvo, za to sramoto v Evropi. (Bravo! na desnej.)

Vendar je to čudno! Če se kje v Aziji ali morda na drugej polovici sveta kakemu izpoznavalcu judovske vere samo en las skrivi, potem nastane precej velik spektakelj v takoimenovanih liberalnih časnikih (bravo! na desnej), da, potem se terja naj bi kar brž vse krščanske države v boj poslale svoje krščanske bataljone zavoljo tega juda jedinca, — še enkrat rečem — krščanske bataljone, ker je znano, da se jako čestiti judovski mladeniči svojej vojaškej dolžnosti če le mogoče odtegujejo. (Bravo! na desnej.) Če se pak na tisoče krščanskih Slovanov brez usmiljenja od turških druhalij posekava, če v svojej obupnosti, da bi ušli temu bednemu stanju in svoje nago življenje rešili, v Avstrijo beže in sicer k svojim verskim in rodnim bratom, tedaj bi morali po želji naših turko- in judoljubov avstrijski vojaki one nesrečnike zopet čez mejo nazaj zapoditi, da jih Turki razmesarijo, na kolec nataknejo in oderó izvemši deklice in žené, ako so za turški harem pripravne!

Še bolj čudno je, da baš zastopnik trgovine in industrije take strahovite nazore izreka, ker mora vendar vedeti, da more avstrijska trgovina in avstrijski obrt samo v orijentu svojo prihodnjost imeti, in ki bi moral vendar toliko zgodovine vedeti, da zna, ka se v Turčiji in sploh pod polmesečem ne more ni kultura niti urejena država razviti (Klici na desnej: Prav dobro!) Gospod poslanec Skene se pa sicer sme pomiriti. Ako se ima uže našej avstrijskej vladi kaj očitati, ne zove se to očitanje turkosovražnost ali celo podpiranje vstanka; ker

se je pač zgodilo, da so bili vstaški vodje od avstrijske policije proganjani, če so na avstrijska tla stopili, ali neženirano marširajo turški vojaki preko avstrijskih tal. Da še gorše! Turški vojaki stopajo na avstrijsko ozemlje, plenijo, moré, in požigajo avstrijske vasi (Klici: čujte!) streljajo avstrijske podložnike in jaz nijsem slišal, da bi bila avstrijska vlada zaradi teh nezaslišanih dogodkov pri turškej vladi rekriminacije začela Zares, daleč je z Avstrijo prišlo, da sme tako trhljena in ničeva država kakor je Turčija Avstriji take e či počenjati.

Po tem odskoku, h kateremu sem bil vsled opombe gosp. poslanca dunajske trgovinske zbornice prisiljen, obračam se k stvari samej. Mi imamo, kakor rečeno z deficitom opraviti, katerega nijso naredile izredne, od vnanje politike prouzročene dogodbe; temveč mogel bi se ta deficit imenovati normalen deficit, kateri žuga prihodnje leto še večji biti, ker pač državni stroški od leta do leta rasto, a dohodki se ne morejo v tej meri povišati, ker je davkowska moč uže tako prenapeta, da se ne da nič več obdačiti.

Nasproti temu prežalostnemu razgledu, kateri mora vsacega avstrijskega domoljuba s pravo bojaznijo za bodočnost našega cesarstva napolniti, pač smo opravičeni vprašati, ali se ima vladni sistem, ki je prisiljen s tako žalostnimi rezultati svoje uprave pred javnost stopiti, še dalje vršiti? To se sme tem bolj vprašati, ker je ta vladni sistem v protivnosti z večino avstrijskega prebivalstva zavoljo svojega centralizma in svojih ponemčevalnih namer (tendenc), in ker vlada sama nij znala v neugodne gospodarstvene razmere pomagально poseči.

Pač se dolži visoki proračun za vojaške zadeve, da se je po njem rodil deficit. Ali jaz mislim — in jeden prečestit gospod poslanec na tej (desnej) strani, ki je pred menoj govoril, je to dokazal — da je v istej meri

deficita kriva civilna uprava. Ko je namreč že leta 1868 trebalo se za civilno upravo sploh 54 milijonov, treba je zdaj vsled brezprimerne povišanja uradniških plač in nezmerne pomnoženja uradniškega stanja 90 milj. torej za 36 milijonov več, to je vse, kolikor zneso gruntni davki v Avstriji.

Ker je ta dragi uradniški aparat posebno za izvrševanje centralističnega sistema nujen, moremo s pravico reči, da so ta sistem in nosilci njegovi, ministerstvo, krivi vedno večjega deficita naše države.

Vlada je pa sicer iz besedij, govorenih na tej desnej strani visoke zbornice, posebno iz ust poslednjega govornika, gospoda poslanca kneza Czartoryskega prepričanje dobila, da je opozicija popolnem jedina v nazoru, da centralizem pomenja pogubo Avstrije. (Bravo! na desnej.)

Kako velikansko in žalostno daleč se je pa gospodarstvena kriza v Avstriji razširila; kako močno je celó v okrajih, prej premožnih, namesto blagobitja ubožstvo, potreba, in beda prišla; kako so tudi kmetški krogi, katerih prej nij zadevalo, v to občno silo potegnjeni, kako se vsled tega davkovna moč ne le po mestih, temuč tudi na kmetih rapidno zmanjšuje: to kažejo jasno uradni listi oficijalnih časopisov, v katerih vidimo cele vrste licitacij in realnih cenitev zapisanih, tako jako, kakor do zdaj še nikoli nij bilo, vse iz povoda zaostalih davkov.

Jaz imam tu uradni list „Grazer Ztg.“ 3. novembra in nahajam tu za en sam okraj, Konjice na spodnjem Štajerskem, 21 licitacij posestev, kmetških posestev, razpisanih zavoljo zaostalih davkov (Klici: čujte!) A vedeti se mora, da okraj Konjice spada mej premožnejše okraje, mora se vedeti, da slovenski kmet rad ob pravem času davke plačuje, da torej nij upiranje od strani prebivalstva, ampak samo to, da se davki plačevati ne more.

Mora se dalje vedeti, da nij samo malo gruntno posestvo zadeto po tej nesreči, ampak da te licitacije zadevajo pravo zrno kmetskega stanja, ker so posestva cenjena sploh na 2, 3, 4, celó 6 tisoč goldinarjev in zemljišča po 20 do 30, celó do 60 oralov raznega zemljedeljstva izkazujejo. Pač je konjiški okraj letos zadet bil od velike toče, o kateri je videti, da finančna prokuratura neče nič vedeti, ker se jej tako mudi, poditi ljudi iz hiš in z doma, in na beraško palico spravljati jih. (Klici: čujte! čujte!)

Ali ne samo v tem okraju, jednako žalostne razmere so tudi po drugih okrajih na Štajerskem. Imam še dva uradna lista „Grazer Zeitung“ od 10. in 24. novembra pri roci. V teh nahajam 23 licitacij posestev v sodniškem okraju ptujskem zaradi neplačanih davkov. Da, gospoda moja, ako bode finančna prokuratura v Gradci s tako pridnostjo na dalje delala, kakor je začela, potem je morda v tem momentu samo na Štajerskem okolo 1000 posestev na bobnu, vse zaradi zaostalih davkov. A dosedaj je Štajerska veljala kot dežela, ki more plačevati in plačuje, ako bode pa tako politično gospodarstvo še dalje trajalo, potem je Štajerska po davku kmalu do mozga izpita (Steiermark durch die Steuer bald bis auf das Mark aufgezehrt.) (Veselost — Bravo: na desnej.)

Da so razmere v drugih deželah, na primer na Kranjskem, še slabše, to je umljivo, ker je znano, da je Kranjska z zemljišnim davkom preobložena. V resnici so tudi tam, kakor iz uradnega lista „Lai-bacher Zeitung“ razvidim, samo v okraju novomeškem zaradi zaostalih davkov 32 zemljišč cenili in prišlo je do 13 dražeb realitet.

Ali je taka ostrost in nensmiljeno pobiranje davkov, ki zavoljo nekoliko goldinarjev davkovske zastaline stotine posestev k dražbi vodi, in nekatere tudi pri tretji dražbi — jaz ne bi rekel, prodá, ampak zapravi in nesrečne posestnike in njih familije izpod strehe izpodi

in ob kruh de va, suneč jih mej proletarijat, ali je tak sistem ne se stališča človečnosti, nego z državnega razuma in interesa možno opravičevati? to prepuščam brez skrbi visokej zbornici, naj razsodi.

Pač je resnica, da vsa ta posestva, katerih dražba je naznanjena, ne prihajajo do prodaje, da se v mnogih slučajih posestnikom vendar še posreči, skupaj spraviti zaostali davek, če tudi mnogokrat s prodanjem zadujega živeža, s katerim bi se bili imeli s svojimi družinami preko zime preživiti.

Ali če pride do tretje dražbe, — in jaz morem tudi taci slučajev navesti — potem se posestva za prav slepo ceno dajo ne onemu, kateri največ ponuja, ker tacega nobenega nij, ampak onemu, ki najmenj ponuja. Občina ima le jedno beraško famulijo več, država pak je pač davkovsko ostalino v svoj žep vrgla, in tudi c. kr. komisar, ki je licitacijo vodil, zadovoljen je, da more komisijske stroške pograbit.

Eden glavnih vzrokov slabega stanja našega kmetijstva je, kakor znano, pomanjkanje kredita za malega zemljedelca, kateri večkrat silno potrebuje malih zneskov, na pr. za davke plačati, in sicer le za kratko časa. Njemu treba denarja precej in ne more teškega pota nastopiti, da bi po cenitvi itd. pri kakej hranilnici dobil še le kapital. On rabi ta znesek le za tako dolgo dokler svoje poljedelske pridelke dobro proda, da jih ob neugodnem času ne dá s slabimi pogoji proč. Kmet je v taci slučajih prisiljen z najostrejšimi pogoji denarja na posodbo vzeti.

Tej pravej rakovej bolezni malega poljedelca se je hotelo pomagati z ustanavljenjem zádrug in posojilnic. Skoro v vseh deželah so se našli požrtvovalni možje, ki so hranilnična in posojilnična društva ustanovili. Precej na Štajerskem je več taci blagajnic, ki res koristno delujejo, posebno malemu posestniku pomagajo.

A kako se vlada obnaša nasproti tem ustanovljenim hranilničnim in posojilničnim družtvom, ki nemajo namena, denar pridobivati, nego imajo izrečeno namero, malega obrtnika, malega posestnika pri kreditu ohrani-

nuti? V teh družtvih prebivalstvo samo skupaj stopa, ono si hoče samo pomagati, ker od vlade tako nema nobene pomoči pričakovati.

Smelo bi se torej misliti, da vlada ustanavljenje taci družtev podpira, pospešuje, kjer obstoje, ker imajo namero davkoplačevalca zmožnega za davkoplačevanje ohraniti. Pametno finančno gospodarjenje bi ta društva v njihovih delovanjih vsaj ne zadrževalo. Ali kaj delajo naši finančni organi? Oni smatrajo hranilna in posojilna društva le kot objekte, katerim naj se davek naloži, in to tem rajši, ker morejo vedno v društvene knjige gledati in po knjigah bogve koliko dohodninskega davka naračuniti, kateri davek mora ta društva uničiti, ker so z davki in pristojbinami uže tako preobložena. Vsled tega fiskaličnega sistema izpijanjanja, so društva prisiljena večje obresti jemati. Te dni se je tu dosta govorilo o lihvarstvu ali oderuhovstvu, ali jaz mislim, da finančni organi sami na to delajo, da društva večji obresti jemljó.

Gospodarstveni položaj prebivalstva in torej tudi države je res žalosten. Ali vlada namesto, da bi mislila na pomočke, s katerim bi se ta beda odpravila, koncentrira svoje delovanje v to, kako bi svojo vladno oblast in hegemonijo (nadvlado) svoje stranke še dalje ohranila. V ta namen je bilo posebno slovansko prebivalstvo v monarhiji z vsemi pripomočki rafinirane vladne oblasti v svojih političnih in narodnih pravicah užaljeno in tlačeno. (Bravo na desnej.) Toliko slavljene državne osnovne postave so za nas avstrijske Slovane, da se navadnega izraza poslužujem, samo pesek v oči. Za nas avstrijske Slovane nij nobene tiskovne svobode, za nas nij nobene enake pravice v šoli in uradu, da, za nas nij niti nepristranske sodnije (justicije). (Klici na desnej: čujte!)

Po členu XIII. državnih osnovnih postav ima vsak pravico z besedo, pismom tiskom in podobljanjem svoje mnenje izra-

ziti svobodno v meji zakonitosti. Z uvedenjem objektivnega tiskovnega postopanja pa, odkar državni pravdnik nij več prisiljen urednika po konfiskaciji pred porotnike citirati, nij nobenih postavnih mej, t. j. za državnega pravnika in za policijo. Časopistvo, posebno opozicijsko je brezpravno samovolji državnega pravnika in policije izročeno. (Klici na desnej: Res je.)

Konfiskacije opozicijskih, torej slovanskih časnikov v prvej vrsti, so nekaj vsakdanjega in državna pravdnikstva postopajo posebno v Ljubljani z neko lehkomyiselnostjo in frivolnostjo, da bi se človek mej turško pravosodje prestavljenega mislil. (Bravo! na desnej.)

Jaz tu ne mislim le onih pogostih slučajev, v katerih se slovanski opozicijski listi zaradi kake notice ali članka v Ljubljani konfiscirajo, mej tem ko je isti članek nekaj dni prej v dunajskih ali v praških listih brez ugovora tiskan bil (Klici: čujte!) Torej ima tu ljubljanski državni pravdnik vse druge pojme o kaznivosti kacega članka nego c. kr. državno pravdnikstvo v Gradcu, na Dunaji, ali v Pragi, kar pač čudno osvetljuje tako imenovano enakost pred postavo in to, da ima vladati v Avstriji povsod enaka postava.

Jaz imam one slučaje pred očmi, v katerih c. kr. državno pravdnikstvo kakov novinski članek konfiscira, in dotični stavek zapečatiti dá. Lastnik časopisa naredi drugo izdajo lista, v katerej se, kakor je naravno, ponatisnejo vsi članki, ki v prvej izdaji niso bili okrivljeni. Ko je druga izdaja gotova, pride zopet en komisar in pové, da je c. kr. državno pravdnikstvo prej ne okrivljen drug članek kaznivi m izpoznala in druga izdaja se zopet konfiscira. Tako postopanje, naj izvira iz lehkomyišljenosti ali hudobne volje (malice) od strani državnega pravnika, je očitno poškodovanje tuje lastnine, ker se s tem lastniku časopisa denar za drugo izdajo, torej za tisk, papir, štampelj prav iz žepa ukrade. (Bravo! na desnej.) Sicer je skoraj neverjetno,

kaj vse ljubljansko državno pravdnikstvo ima za državi nevarno in javni mir kaleče, tako, da bi si morali res čase Bachovega tiskovnega ravnanja nazaj želeti.

Pa tudi sicer sodništvo, kar se nas Slovanov zadeva, nij zmirom tako nepristransko, kakor bi bilo želeti. V čisto slovenskih okrajih se nastavljajo sodniški uradniki, ki slovenskega jezika niso zmožni, tako da uradniki morajo s strankami po tolmaču govoriti, kar more gledé pravične justice le prav slabe učinke imeti.

Kako je z mejnarodno ravnopravnostjo v Avstriji pod tem ministerstvom, in da se člen XIX. državnih osnovnih postavniti v šoli niti v uradu za nas Slovane ne izpolnuje, ta tožba je tako stara, kakor dolgo so centralistični ministri v Avstriji in hočejo Slovane v Nemce premeniti.

Od različnih strani se je kot vesela prikazen zaznamovalo, da smo v naučnem proračunu v malo letih od 6 milijonov na 11 milijonov višje stopili. Jaz to rad smatram za veselo znamenje časa, da se glede poduka, podloge ljudskega izobraževanja in blagostanja, ne postopa skopo in da se pripravnost kaže, potrebne svote dovoliti. Ali ako se te svote največ za ustanovljenje in ohranjenje nemških učilišč porablja, ako se iz vseh 11 milijonov ne dosta več nego en milijon, Galicijo vstevši za slovanska učilišča izdaje, da, potem se mi Slovani ne moremo veseliti, da učni budget tako velikansko narašča, ker moramo milijone goldinarjev samo za to izdajati iz svojega žepa, da se s tem velikanskim denarjem naša mladina v velikem štilu pomenčuje. (Bravo! na desnej.)

Kar se specijalno nas Slovencev tiče, nemamo nobenih srednjih šol s slovenskim učnim jezikom, pa celo na naših učiteljskih v Mariboru in Ljubljani, katera imajo učitelje za slovenske ljudske šole izobraževati, se vsi predmeti v nemškem jeziku predavajo (klici na desnej: čujte!), vsem najprostejšim pedagoškim načelom navzlic.

To se ve, da tukaj malo pomaga go-

voriti o pedagogiki, kjer ne stoji na čelu učnega ministerstva kak strokovnjak nego samo en politikar, kateri šol mej Slovani ne smatra kot izobraževališča, nego samo kot pomoček za germanizacijo. (Bravo, bravo! na desnej.)

Torej vidimo, da vlada, ki stoji gospodarsvene krizi nasproti brez sveta in brez dejanja in ki pričakuje poboljšanja državnih financ k večjemu od povišanja davkov ali od uvedanja novih davkov, ko se vendar že dosednji davki komaj dajo dobiti, da vlada velik in važen del prebivalstva avstrijskega, Slovane, v njih narodnih in političnih pravicah vedno žali in prikrajšuje. Ali je res, gospoda moja, za državo tako vse eno, ako se milijoni njenih prebivalcev po vednih napadih na njih starozgodovinsko zemeljsko avtonomijo ali njih narodnost vznemirjajo in z grenko zavestjo napolnujejo, da so pač dobri in zaželeni, kadar gre za njih denar in za njih rekrute, da se pa sicer morajo na steno pritiskati pustiti? Ali se misli na ta način avstrijsko domoljubje vzbujati in utrjevati?

Gospoda moja! Ob času, ko se je na vzhodnih in južnih mejah monarhije gotovo dovolj nevarnega netiva nabralo, ob času ko bedno stanje in boj za svobodo, ki ga bijejo krščanski Slovani v Turčiji, po naravnem načinu razburja tudi nas avstrijske Slovane, morala bi vlada, če jej je res ležeče na ohranjenji in ukrepljenji države, vse kar je mogoče poskusiti, da bi se izognila razporom (konfliktom) z lastnim prebivalstvom, ona bi morala z enako mero vsem stranem meriti, in tudi Slovanom ne jemati narodnih in političnih pravic. (Bravo! na desnej.) Ali se morda misli, da je nemogoče, da bode morda prav kmalu Avstrija morala prizivati se na domoljubje in požitvovalnost vseh svojih prebivalcev, tudi Slovanov, s katerimi se zdaj tako zlo postopa? Naj potem ne bi ono za Avstrijo uže tolikokrat osodno „prekasno!“ naše državnike prekasno pod-

učevalo, kako pogubna in nevarna je njih politika za Avstrijo, za njene narode in dežele, in za to tudi za njeno dinastijo. (Bravo! na desnej.)“

Za naše gozde!

Iz Notranjskega, 14. dec. [Izv. dop.]

Kakor jedna veja narodnega gospodarstva drugej v propad pomore, tako tudi iz gozdarstvo. Kdo bode trdil, da kmetu ob času, ko nij moč, iz dohodkov posestnih plačevati ogromnih davkov, posrednih in neposrednih, neštevilnih brezimnih priklad, družini visoki zaslužek, — ob času, ko libvarstvo ali odrtija brezsrčnih sebičnežev kmetijstvo, temelj državni, ruši in razdira, — nij teško, da celó nemogoče, respektirati gozdnih postav.

Pa vsaj i oblastnija, zaščiteljica zakona, v tem položaji sama čudno ravna. Ona si ne prizadeva, gozdnemu zakonu veljavo pridobiti, zatisne voljno ali nevoljno oko, prepušča kmetu samovoljna ravnanja v gozdu — osvedočena — le tako je možno, državne blagajnice, katere, kakor znano, silno pomanjkanje trpê, nekoliko polniti.

Naravno torej, da kmet ne varuje več svojega gozda, ne loči debele bukve od nežne tanke hojice in drevo vsake debelosti brez izimka neusmiljenej sekiri kot žrtev pada, — temveč ker hoče sam in njegova rodbina tudi živeti.

Domoljuba srce boli, videčega na tisoč in tisoč hojic, ne 4 palce debelosti na železniške postaje voziti, — katere bi 15 let starejše 30kratno in višjo vrednost imele.

Po 2—3 ure daleč pripelje kmetič z dvojé živinčeti voz tacih hojic, 20—30 na številu, zamudi celi dan in dobi 4 do 5 forintov plačila! Odškodovan za vožnjo in trud, ostaje mu za les le toliko, da si soli kupiti more. Je-li nij to žalostno in pomisleka vredno?

Šume se morajo trebiti zaradi boljšega razvijanja, bolje rasti dreves, a trebljenje ima svoje meje.

Te meje se zdaj močno prekoračujejo, kar svedoči velikanska številka, sigurno nad 3 milijone centov lesa v jednom letu, katero kvantiteto sprejmejo le postaje od Ljubljane do sv. Petra v prevažanje.

Na prostoru, recimo 10 štirjaških milj, iz kojega je možno, les ne prav zastoj na postaje voziti, ne vzraste nikdar toliko lesa, da bi se smela rečena kvantiteta izsekovati. Škoda je vidna in ogromna, koju le natančno preiskovanje in opazovanje bolj na tanko določiti more.

To škodo zakrivijo deloma i prekupci, katerim je ljubo, ako se vsi gozdi porušijo iz razlogov, ki so sami ob sebi razumljivi, da oni zdaj malo dobička imajo, po pogovoru: rasti trava ali nerasti, če mene ne bo.

Ti brezsrčneži pokupijo vsako desko, vsako prekljo, vsak klin, plačajo slabo, ker večjidel tudi sami slabo plačilo dobivajo.

Svarjenje, da ne bo še tako hitro konec sveta, in je treba misliti na potomce, ne koristi nič, kmet potegne s prekupcem in se čvrsto odreže: „Jaz skrbim za sè, oni, ki za nami pridejo, pa naj skrbé za sè!“

Mej Postojno in Rakekom so deli gozda — pred malo leti še polni drevja — uničeni; potovalec vidi same goljave štrleti, pravna rast je izumrla, trebalo bi, gozd iz novega saditi, k čemur se pa naš kmet ne pripravi.

Slične žalostne razmere postajejo občne. Kmet, prejemši lastnino, po razdeljenji graščinskih gozdov, koju je tako željno pričakoval, loti se je z neumorno delavnostjo, seka, da se kar ne uduši, in kakor da bi drevja ne moglo zmanjkati.

A le prezgodaj se mora prepričati, da nij več lesa za kurjavo, še manj, da bi pri poslopjih kaj popraviti mogel! Vandalizem pri gozdarstvu, h kateremu je kmet žalibog večjidel primoran, mora roditi slabe, jako nevarne nasledke, ker propad gozdarstva je s propadom celega kmetijstva v preozkeji zvezi. Velika večina kmetskih posestev mora priti na kant, in kdo bode potem preživel mnogobrojni kmetski proletarijat?

Zadača kmetskega posestva je menda vendar, sedanji sistem preživeti, ter davkoplačevanja zmožno ostati. A to ne bo močé, ako se precej ne krene na drug pot.

Na Kranjskem imamo tudi deželnega gozdnega nadzornika. Ali so mu te nevesele razmere znane in hoče kaj storiti, temu zlo vsaj deloma v okom priti?

Ne pomaga nič, na južnem Krasu nekaj oralov pogozditi, ako se precej zraven 100krat več gozda opustoši. Mrtvaška odeja Krasa se bolj hitro razširja, nego bi kdo mislil, pod takšnimi avspicijami ne preteče pol stoletja, da i tebe bela Ljubljana v njo ne zavije.

Torej slovenski zastopniki, pozor! Ugovor, ka se toliko lesa proda, mora i veliko denarja v deželi ostati, ne velja nič, to je prevara. — Siromaštvo kmeta je od dneva do dneva višje, on ne vdobi dosta več, kot povračila za vožnjo in svoj trud, prekupci stojé nekoliko bolje, a jih je malo, več profitirajo tržaške hiše, vse pa južna železnica, koja za prevažanje lesa v nepokritih vozih toliko zahteva, kot ná pr. od moke v pokritih vozeh. Cena iz Ljubljane v Trst postavljenega lesa večkrat ne iznaša še enkrat toliko, kakor vožnja stane. V blagajnice židov južne železnice padajo ogromne svote, narodno premoženje gine vedno bolj in bolj, kmet pa pomagaj še s svojim žuljavim krajarjem železnicam na noge.

„Slovenska knjižnica.“

Po novem letu bodo izhajale v Ljubljani v „narodnej tiskarni“ bukve z naslovom slovenska knjižnica vsake tri tedne ene in prinašale razne povesti. Kdor se hoče na prva dva zveska naročiti naj pošlje en goldinar za prva dva zvezka.

Rokopis za prve zvezke imamo uže popolnem za tisk pripravljen in sicer:

za I. zvezek: „Doktor Zober“, izviren roman, spisal J. Jurčič. (Obsega kacih 8—9 tiskanih pol);

za II. zvezek: Bret Harte-jeve „**Kalifornske povesti**“, poslovenil M. P. (Obs. kacij 7—8 tiskanih pol);

za III. zvezek: „**Valentina**“, roman, spisala (največja romanopisateljica francoska) George Sand, poslovenil Davorin Hostnik. (Obs. kacij 20 tiskanih pol);

za IV. zvezek: „**Pomladanski valovi**“, roman, spisal (prvi ruski pripovednik) Ivan Turgenjev, poslovenil dr. M. Samec. (Obs. kacij 15 tiskanih pol);

za V. zvezek: J. Ogrinčeve izvirne povesti „**Valovi srca**“ in „**Čast in sramota**“. (Obs. kacij 8 tiskanih pol);

za VI. zvezek „**Tugomer**“, izvirna tragedija v verzih, spisal J. Jurčič;

za VII. zvezek več manjših povestij.

Kakor rečeno, rokopis tu navedenih stvarij imamo gotov in za tisk pripravljen v rokah in torej bode precej brez zamude vsakih 14 dni do 3 tedne en zvezek izhajal, ako se dovolj naročnikov oglasi, ki bodo pred ali precej po prejemu plačevali.

Za nadaljne zvezke nam bode mej tem materijala prav lahko dobiti in bomo skrbeli za prestave najboljših stvarij iz svetovnih literatur, zlasti za večja dela **pripovednega** obsežka.

Isto tako hočemo v kasnejših zvezkih izdati **zbrane povesti** slovenskih pripovednikov: Fr. Erjavca, dr. Mencingerja, dr. Zarnika in drugih boljših. Tako na primer je Jurčičev roman „**Deveti brat**“ uže dve leti popolnem razprodan, pri knjigarjih se zastonj po njem vprašuje; izvrstna izvirna slovenska povest „**Svetin**“ pokojnega Višenjskega fajmoštra Ciglarja je malo komu znana, a nikjer več dobiti; po starih novinah je več dobrih pripovedek, ki čakajo zbiratelja. — V naši „**Slovenske** knjiznici“ bi se lahko drugé izdaje tacih del napravljale.

Vstane v Hercegovini in Bosni.

I dunajske in druge turške novine morajo konstatirati zadnje od nas poročane sijajne zmage na Plani in Trnovici v Hercegovini. Tudi oficiozna „**Pol. Corr.**“

Izdatelj in za uredništvo odgovoren: Josip Jurčič.

Sedaj, ko se največ pripoveduje o turških reformah, počenjajo Turci največje divjaštvo. Razen 3 žen, ki so jih turški vojaki ranili v Zubcih, posekali so zdaj še 6 žen v Vasojevičih; na Limu so jedno ženo z detetom ubili, dve so pred njimi v vodo skočili in utopili se.

„Obzoru“ se iz Kostajnice poroča, da so i v severnej Bosni pri Topolu bili Turci tepeni, zarad tega so vstaši navdušeni. — Iz Pounja se „Obz.“ piše želja iz Bosne, naj Avstrija skrajnej sili v Bosni konec učini, t. j. Bosno osvoji.

Razne stvari.

* (Ženijo in možé) se ljudje v Avstriji od leta do leta menj; statistična komisija na Dunaji je namreč izračunila, da je bilo leta 1873 v Avstriji za 5798 več porok, nego leta 1874. Samo na Kranjskem — pravi dunajska komisija — je obe leti enako porok bilo. Tudi rojenih je menj leta 1874, nego 1873.

* (Obešen) je bil v četrtek v Zadru v Dalmaciji 21 let star vojak Josip Dušek, ki je v jezi z nožem sunil svojega feldbeblja. Škof, starši, zadrške žene so prosile milosti za nesrečnika, ali v vojaških rečeh so ostri, cesar ga nij pomilostil, obešen je bil, ves skesan.

* (Užgal) se je plin ali gaz v rudniku pri Frameries in pri velikej eksploziji je bilo ubitih 110 delavcev, 11 pa ranjenih.

Tržne cene

v Ljubljani 18. decembra t. l.

Pšenica 5 gld. — kr.; — rož 3 gld. 30 kr.; — ječmen 2 gld. 60 kr.; — oves 2 gld. 10 kr.; — ajda 3 gld. 30 kr.; — prosó 2 gld. 70 kr.; — koruza 3 gold. 10 kr.; krompir 2 gld. — kr.; — fižol 4 gld. 30 kr.; masla funt — gld. 53 kr.; — mast — gld. 46 kr.; — špeh trišen — gld. 32 kr.; — špeh povojen — gold. 42 kr.; jajce po 3 kr.; — mleka bokal 10 kr.; govednine funt 27 kr.; — teletnine funt 28 kr.; svinjsko meso, funt 29 kr. — sena cent 1 gld. 40 kr.; — slame cent 1 gld. 30 kr.; — drva trda 8 gold. — kr.; — mehka 5 gld. 40 kr.

Loterijske srečke.

V Trstu 4. dec.: 52 57. 9. 42. 78.

Tisk „Národne tiskarne“ v Ljubljani.